



(ISSN: 2602-4047)

Gökdemir, M.A. (2024). Seramik Uygulamaları Dersinde Körtik Tepe Temasının Kullanılmasına Yönelik Bir Durum Çalışması, *International Journal of Eurasian Education and Culture*, 9(28), 603-628.

DOI: <http://dx.doi.org/10.35826/ijoecc.2854>

Article Type (Makale Türü): Araştırma Makalesi

SERAMİK UYGULAMALARI DERSİNDE KÖRTİK TEPE TEMASININ KULLANILMASINA YÖNELİK BİR DURUM ÇALIŞMASI

Mehmet Ali GÖKDEMİR

Dr. Öğretim Üyesi, Dicle Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi, Diyarbakır, Türkiye, maligokdmr@gmail.com
ORCID: 0000-0002-5100-5026

Gönderim tarihi: 20.09.2024

Kabul tarihi: 15.11.2024

Yayın tarihi: 01.12.2024

Öz

Bu çalışmada, geçmiş ve gelecek arasında bir köprü kurularak, Anadolu'da seramiksiz neolitik dönem hakkında önemli veriler sunan Körtik Tepe kazılarında çıkan eserlerdeki motif ve bezemelerin seramik eserler üzerinde dekor olarak kullanılmasının üretilecek seramik eserleri nasıl etkilediği ve yapılan bu etkinlikle ilgili katılımcıların görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden biri olan durum çalışması (case study) yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın katılımcılarını Dicle Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar eğitimi Anabilim Dalı Tezli yüksek lisans programında devam etmekte olan 9 öğrenci oluşturmaktadır. Bu katılımcılar, Seramik Dekor dersi alan öğrenciler arasından seçildiği için, örneklem seçiminde amaçlı örneklem yöntemlerinden kolay ulaşılabilir örneklem türü tercih edilmiştir. Araştırmada araştırmacının geliştirmiş olduğu yarı yapılandırılmış görüşme formlarından elde edilen cevaplar ve öğrencilerin uygulamalarda yaptıkları seramik eserler araştırmanın verilerine kaynaklık etmişlerdir. Verilerin analizinde nitel veri analiz türlerinden olan betimsel analiz ve içerik analizi kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda, katılımcıların çoğunun daha önce seramik sanatına yönelik bir eğitim aldıkları, Körtik Tepe ören yeriyle ilgili sınırlı bilgiye sahip oldukları, etkinliğin kendilerine eski motifleri güncel sanat eserine dönüştürme, Körtik Tepe ile ilgili bilgi edinme, özgün eserler ortaya koymama ve psikolojik olarak rahatlatma gibi katkıları olduğunu ifade ettikleri görülmüştür. Ayrıca her katılımcının Körtik Tepe teması ışığında özgün ve yaratıcı seramik eserler ortaya koydukları da görülmüştür. Araştırmanın sonuçlarına dayalı olarak; katılımcıların etkinliklere ilgiyle katılmaları sonucuna dayalı olarak, sanat eğitiminde, yakın çevredeki arkeolojik alanlardaki buluntulardan yola çıkarak etkinlikler yapılması, Türkiye'deki başka önemli ören yerleri konu alınarak, benzer seramik çalışmaları yapılması ve katılımcıların mevcut durumları tespit edilirken çoğunun söz konusu ören yerini bilmedikleri sonucuna dayalı olarak, yükseköğretimde bütün bölümlerde tarihi, kültürel ve doğal çevre bilincini geliştirmeye yönelik kurslar ve seminerler verilmesi gibi öneriler sunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Seramik, Eğitim, Körtik Tepe

Sorumlu Yazar: Dr. Öğr. Üyesi, Mehmet Ali Gökdemir, Dicle Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi, maligokdmr@gmail.com

Etik Kurul Onayı: Dicle Üniversitesi Rektörlüğü Hukuk Müşavirliğinden 09/07/2024 tarihinde 739820 sayısıyla etik kurul izni alınmıştır.

İntihal/Etik: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği, araştırma ve yayın etiğine uyulduğu teyit edilmiştir.

A CASE STUDY ON THE USE OF THE BLUE TOP THEME IN THE CERAMIC PRACTICES COURSE

ABSTRACT

In this research, it is aimed to establish a bridge between the past and the future and to determine how the use of motifs and ornaments found in the artifacts found in the Körtik Tepe excavations, which provide important data about the non-ceramic Neolithic period in Anatolia, as decoration on ceramic artifacts affects the ceramic artifacts to be produced and the opinions of the participants about this activity. The case study method, which is one of the qualitative research designs, was used in the research. The participants of the research consist of 9 students continuing their thesis-based master's program in the Department of Fine Arts Education at Dicle University, Institute of Educational Sciences. Since these participants were selected from among the students taking the Ceramic Decoration course, the easily accessible sample type from the purposeful sampling methods was preferred in the sample selection. The answers obtained from the semi-structured interview forms developed by the researcher and the ceramic artifacts made by the students in the applications were the source of the research data. Descriptive analysis and content analysis, which are qualitative data analysis types, were used in the analysis of the data. As a result of the research, it was seen that most of the participants had previously received training in ceramic art, had limited knowledge about the Körtik Tepe archaeological site, and stated that the activity contributed to them such as transforming old motifs into contemporary works of art, gaining information about Körtik Tepe, producing original works, and providing psychological relief. It was also seen that each participant produced original and creative ceramic works in light of the Körtik Tepe theme. Based on the results of the research; based on the participants' interest in participating in the activities, activities should be organized in art education based on the findings in nearby archaeological sites, similar ceramic studies should be conducted by taking other important archaeological sites in Turkey as the subject, and while determining the current situations of the participants, it was concluded that most of them did not know the archaeological site in question, and suggestions were made such as providing courses and seminars in all departments of higher education to develop historical, cultural, and natural environmental awareness..

Keywords: Ceramics, Education, Körtik Tepe

GİRİŞ

Tarih öncesi çağlardan beri insanlar, biyolojik ve kültürel olarak doğayla uyum içinde yaşam sürdürmüşlerdir. İnsanın yaşamını sürdürme süreci, etkileşim alanlarının genişletilmesi ve ihtiyaçlar doğrultusunda doğadan faydalanılması temeline dayanmaktadır. İlkel topluluklardan günümüze kadar gelişim süreci, yaşam koşullarının değişmesiyle birlikte belirli gereksinimlerin ortaya çıkmasına da neden olmuştur. Bu gereksinimlerin karşılanması bağlamında insanlar birçok günlük kullanım amaçlı ürün ortaya koymuşlardır. İnsanların binlerce yıl önce yapmış oldukları bu ürünlerin bazıları günümüze kadar kalabilmiş ve arkeolojik kazılar sonucunda gün yüzüne çıkarılmışlardır. Kazılarda ortaya çıkarılan bu eşyalar Neolitik Dönem' in anlaşılmasına katkı sağlayan faktörler arasında önemli bir yer tutmuşlardır. "Neolitik" kelime olarak "Yeni taş" anlamına gelmektedir. Neolitik dönemin bir kültürel gelişim aşaması olarak adlandırılması, 19. yüzyılın başlarına tarihlenmektedir. "Neolitik dönem" ismi taş devri insanların taşlardan yapmış oldukları aletlerle ilgili yeni bir teknolojik ilerlemeyi tanımlamak amacıyla öne sürülmüştür (Sırlan, 2019, s.1). Neolitik dönem boyunca kültürün oluşmasında, insanların bulunduğu coğrafyanın sağladığı beslenme ve barınma imkânları, yaşamın şekillenmesinde önemli bir rol oynamıştır. Bu bağlamda, Dicle ve Fırat nehirlerinin suladığı Verimli Hilal, sunduğu yaşamsal imkânlar doğrultusunda dikkate değer ve stratejik bir konuma sahiptir. Verimli Hilal, Şam Vahası'nı aşarak Filistin'e kadar uzanan geniş bir bölgeyi kapsamaktadır. Bu bölge kültürel etkileşimlerin yoğun olduğu bir alan olarak insanlık tarihinde temel bir rol oynamıştır. Verimli Hilal'in kuzeydeki uzantısı olan Güneydoğu Anadolu toprakları ise, özellikle Diyarbakır merkezindeki neolitik dönem yerleşim alanları bakımından oldukça dikkat çekmektedir (Özkaya, Coşkun ve Soyukaya, 2013, s.11). Diyarbakır ili sınırları içerisinde başta Körtik Tepe olmak üzere Demircitepe/ Demirköy ve Çayönü gibi seramiksiz neolitik (Akeramik Neolitik) dönem yerleşim yerlerinin olması, bölgenin çok eski çağlardan beri medeniyetin gelişmesine ev sahipliği ettiğini gözler önüne sermektedir (Çalğan, 2015, s.45-52). Bu yerleşim yerleri arasında özellikle Körtik tepenin yapılan kazılarda önemli buluntuların bulunması, bu yerleşim yerinin önemini gün geçtikçe artırmıştır. Körtik Tepe, Diyarbakır'ın Bismil İlçesine bağlı Ağıl Köyü'nün Pınarbaşı mezrasında, Dicle ile Batman Çaylarının birleştiği noktanın batısında konumlanan bir ören yeridir (Bayram, 2018, s.71). Anadolu' nun Seramiksiz Neolitik dönemini kapsayan tüm evreleriyle ayrıntılı bir şekilde ele alınmasıyla birlikte, Körtik Tepe, tarihsel ve kültürel açıdan Anadolu ve Yakın Doğu arkeolojisinde önemli bir konum ve birikime sahiptir. Kronolojik olarak erken dönemde yer almasıyla dikkat çeken Körtik Tepe kazıları, Anadolu'nun, Yakın Doğu kaynaklı olduğu kabul edilen küresel gelişimde önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Ayrıca, yerleşik düzene geçiş sürecinde tarımın öneminin anlaşılmasına yönelik görüşleri değiştiren Körtik Tepe verileri; avcılık ve toplayıcılık döneminde insanların yerleşik yaşama geçtiklerini, bireysel ve sosyal normlar ile gelenekler geliştirdiklerini ve uzak ticareti gerektiren zorunlu ihtiyaçlara çözümler ürettiklerini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, Körtik Tepe'den elde edilen bilgiler, insanlık tarihini derinlemesine etkileyen önemli bulgular sunmaktadır (Şahin, 2017, s. 1-14).

Körtik Tepe kazılarında ortaya çıkarılan buluntuların çoğunun mezarlardan çıkması, bu buluntuların ayinle ilgili eşyalar olarak değerlendirilmesine neden olmuştur. Taş ve kemik gibi malzemeden farklı formlarda oyularak şekillendirilmiş bu eserler, oyularak veya kazınarak bezenmişlerdir (Görsel 1). Bezemelerde geometrik şekillerin

yanı sıra insan ve farklı hayvan figürleri de kullanıldığı görülmektedir (Özkaya ve San, 2003, s.24). Olasılıkla obsidiyen veya çakmak taşı gibi sert taş türleriyle işlendiği düşünülen bu bezemeler, teknik bakımından benzerlikler taşımakla beraber, kullanılan motif çeşitliliği bakımından farklılıklar göstermektedir. Çanak biçiminde şekillendirilmiş kaplarda daha çok geometrik bezemeler, yatay bantlar içerisine yerleştirilmiş tekrar eden süsleme öğelerinden oluşmaktadır. Bazı kaplarda bu süslemeler ağız kenarından başlayarak bütün gövdeyi kaplayabilmektedir. Silindirik formdaki derin kaplarda ise daha çok dikey alanlarla sınırlandırılmış benzer bezemeler dikkat çekmektedir. Geometrik bezemelerin dışında bazı figürlü bezemelerin olduğu buluntular da ele geçirilmiştir. Ancak bu bezemelerdeki figürler daha çok soyut figürler biçiminde karşımıza çıkmaktadır (Özkaya ve San, 2002, s.425).



Görsel 1: Körtik Tepe Kazılarında Ele Geçirilen Taş Objeler (Özkaya, Coşkun ve Soyukaya, 2013).

Körtik tepe ve benzeri tarihi yerlerde yapılan kazılarda ele geçirilen eserlerdeki imgeler ve motifler, geçmiş kültürlerin ve medeniyetlerin zenginliklerini yansıtan önemli unsurlardır. Buluntulardaki bu imgeler, izleyicileri o dönemde yaşamış insanlarla bir bağ kurma eğilimine koyarak, tarihle etkileşime geçmelerine vesile olur. Sanat eserlerinde tarihi imgelerin kullanımı, günümüzdeki toplumsal ve kültürel konularla, geçmişle günümüz arasında bir köprü oluşturulmasına olanak tanımakta ve kültürel belleğin korunmasına katkıda bulunmaktadır.

Sanatçı mevcut olanı sanatsal yaratıcılığı yoluyla değiştirme yeteneğine sahiptir. Mevcut olan, sanatçının eserlerine ilham kaynağı olarak vücut bularak tekrar üretilebilir. Anadolu topraklarında sanatçıya ilham kaynağı olabilecek nitelikte ve insan eliyle yapılmış “var olan” nesnelere arasında özellikle arkeolojik buluntular öne çıkar. 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren seramik alanında eserler veren ve bu sanat dalını uluslararası düzeyde temsil eden birçok sanatçı, kendilerine özgü yaklaşımlarla Anadolu'nun arkeolojik kaynaklarını imgesel olarak kullanma eğilimine girmişlerdir (Sarnıç, 2016, s.38-39). Türkiye’de yapılan literatür taramasında Körtik Tepe ile ilgili bazı araştırmalara rastlanmıştır (Arbuckle, ve Özkaya, 2006; Akın, 2023; Benz, Deckers, Rössner, Pustovoytov, Riehl,, Alexandrovskiy, Alt, 2015; Carter, Grant, Kartal, Coşkun ve Özkaya, 2013; Delibaş, 2016; Erdal, 2015; Özkaya ve San, 2011; Özkaya ve Çahin, 2019; Sırlan, 2019). Ancak bu araştırmaların daha çok arkeoloji ve antropoloji alanlarıyla ilgili araştırmalar olduğu görülmüştür. Alanyazında Körtik tepede bulunan eserlerdeki motif ve bezemelerin modern seramik sanatında kullanımına yönelik herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu durum da araştırmacı tarafından bir boşluk olarak görülmüş ve bu araştırmanın yapılmasına karar verilmiştir. Araştırmanın literatürdeki boşluğu doldurması, Körtik tepe ören yerinin önemini bir daha

gözler önüne sermesi ve bu ören yerinde çıkan eserlerden yola çıkarak özgün sanat eserleri ortaya koymaya yardımcı olması bakımından önem arz ettiği düşünülmektedir.

Günümüzde seramik eğitimi, sanat ve tasarım eğitiminin önemli bir parçası olarak kabul edilmektedir. Seramik uygulamaları dersinde, tarihsel ve kültürel referansların kullanılması, öğrencilerin hem teknik becerilerini geliştirmelerine hem de kültürel bilinç kazanmalarına katkı sağlamaktadır. Bu bağlamda, Türkiye'nin en eski yerleşim yerlerinden biri olan Körtik Tepe, Anadolu'nun tarih öncesi dönemlerine ışık tutan önemli bir arkeolojik alan olarak dikkat çekmektedir. Körtik Tepe'de ortaya çıkan seramik buluntular, tarihsel süreç içerisindeki teknolojik gelişmeleri, estetik anlayışları ve sosyo-kültürel dinamikleri anlamada değerli bir kaynak teşkil etmektedir. Bu araştırma, seramik uygulamaları dersinde Körtik Tepe temasının kullanılması ile öğrencilerin tarihsel bilinçlerinin artırılması ve seramik sanatıyla tarihsel bir bağ kurmalarını sağlama hedefiyle yapılmaktadır.

Sanat ve tasarım eğitiminde tarihsel referansların yeterince kullanılmaması, öğrencilerin sanatsal gelişimlerinin yalnızca teknik becerilerle sınırlı kalmasına yol açmaktadır. Bununla birlikte, tarihsel ve kültürel bağlamda zengin olan bir coğrafyada yer alan Türkiye'de, arkeolojik buluntuların eğitim süreçlerine entegre edilmesinin sınırlı olduğu gözlenmektedir. Seramik uygulamaları dersinde tarih öncesi dönemlerden gelen verilerin kullanılmaması, öğrencilerin bu kültürel mirası sanatsal üretim süreçlerinde nasıl değerlendirebileceklerini yeterince öğrenememeleri sonucunu doğurabilir. Bu araştırma, Körtik Tepe örneği üzerinden tarihsel bir temanın seramik uygulamaları dersinde nasıl kullanılabileceğini araştırarak bu eksikliği gidermeyi amaçlamaktadır.

Bu araştırma, sanat eğitimi ve seramik uygulamaları derslerinde tarihsel bilinç kazandırma noktasında önemli bir katkı sağlamaktadır. Körtik Tepe gibi önemli bir arkeolojik alanın sanatsal üretim süreçlerine entegre edilmesi, öğrencilerin tarih ve sanat arasındaki ilişkiyi daha derinlemesine kavramalarına olanak tanır. Aynı zamanda, kültürel mirasın sanatsal formlar aracılığıyla yeniden yorumlanması, öğrencilerin yaratıcılıklarını tarihsel bir perspektifle geliştirmelerine yardımcı olabilir. Yürütülen bu araştırma, seramik eğitimi alanında yenilikçi pedagojik yaklaşımlar geliştirilmesi açısından önemli bir adım niteliği taşımaktadır. Körtik Tepe'nin tarih öncesi dönem seramik buluntularını eğitim sürecine entegre eden bu araştırma, sanatsal eğitimde arkeolojik verilerin kullanımına yönelik özgün bir yaklaşım sunmaktadır. Türkiye'de seramik uygulamaları dersi bağlamında tarih öncesi dönemlere referansla yapılan çalışmalar sınırlıdır. Bu araştırma, Körtik Tepe buluntularının sanatsal eğitimde aktif bir araç olarak kullanılmasını sağlayarak literatüre özgün bir katkı sunmayı hedeflemektedir. Aynı zamanda, tarihsel verilerin estetik ve teknik beceri gelişimine katkısını araştırarak sanat eğitimi literatüründe yeni bir bakış açısı oluşturmayı amaçlamaktadır. Bu araştırma, öncelikle seramik ve sanat eğitimi veren akademisyenler, eğitimciler ve öğrenciler için doğrudan bir kaynak niteliği taşımaktadır. Bununla birlikte, arkeologlar ve kültürel miras uzmanları için de arkeolojik verilerin sanatsal eğitimde nasıl kullanılabileceğine dair önemli bir referans sunmaktadır. Eğitim kurumları, bu araştırma sonucunda geliştirilen pedagojik yaklaşımları kullanarak sanat eğitimi programlarını zenginleştirebilirler. Son olarak, kültürel mirasın korunması

ve gelecek nesillere aktarılmasına katkı sağlayan bu araştırma, öğrencilerin geçmişe olan ilgisini artırarak toplumsal belleğin güçlenmesine katkıda bulunacaktır.

Bu araştırmada, geçmiş ve gelecek arasında bir köprü kurularak, Anadolu'da seramiksiz neolitik dönem hakkında önemli veriler sunan Körtik tepe kazılarında çıkan eserlerdeki motif ve bezemelerin seramik eserler üzerinde dekor olarak kullanılmasının üretilecek seramik eserleri nasıl etkilediği ve yapılan bu etkinlikle ilgili katılımcıların görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır. Bu amaçla geçmiş ve günümüz arasında bir köprü kurulmaya çalışılmıştır. Araştırmanın amacı doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1-Katılımcıların mevcut durumları nedir?

2-Katılımcıların yapılan uygulamalarla ilgili genel görüşleri nedir?

3-Katılımcılar Körtik Tepe temasını modern seramik çalışmalarına nasıl yansıtmışlardır?

YÖNTEM

Araştırmanın Deseni

Bu araştırma, nitel araştırma desenlerinden durum çalışması deseni baz alınarak yürütülmüştür. Durum çalışması, Türkiye'deki literatürde " Örnek olay çalışması", vak'a çalışması" ve "özel durum çalışması" adlarıyla geçmektedir (Köklü,1994; Yıldırım ve Şimşek, 2016). Yin (2009)'e göre durum çalışması, güncel ortam ve bağlam içerisinde gerçek yaşamdan bir kesit niteliğindeki bir durumun araştırılmasıdır. Creswell (2007) de durum çalışmasını nitel çalışmalar içerisinde, sınırlı bir durumu veya belli bir zaman dilimi içerisinde çoklu sınırlandırılmış durumların birden fazla veri kaynağından elde edilen veriler aracılığıyla detaylı ve derinlemesine ele alındığı araştırmalar olarak tanımlamıştır. Duff (2008) ve Woodside (2010)' a göre bir araştırmada durum çalışması deseninin kullanılabilmesi için; araştırma konusunun (durumun) tek olması, sınırlı olması, bulunduğu bağlamın önem teşkil etmesi, farklı bilgi kaynaklarına ulaştırabilmesi, gözlemlenebilmesi ve derinlemesine veri elde etmeye olanak sağlayarak analiz edilebilir olması gibi özelliklere sahip olması gerekmektedir. Bu araştırmada da konunun tek olması, gözlemlenebilmesi ve birden fazla veri toplama aracıyla veri toplamaya olanak sağlaması, araştırmada durum çalışması desenlerinden tek ögeli durum çalışması tercih edilmesine neden olmuştur. Tek ögeli durum çalışmasında, araştırmacılar bir konuyu odağa alarak konuyla ilgili bir durum seçip durumu acıkmayı amaçlarlar (Creswell, 2007). Bu araştırmada da, Körtik tepe buluntularındaki motif ve bezemelerin modern seramik dekorlarında kullanılması tek bir durum olarak seçilmiş ve bu durum derinlemesine incelenip açıklanmaya çalışılmıştır. Durum çalışmalarının başka önemli özelliklerinden biri de söz konusu durumun katılımcıları nasıl etkilediği ve durumun katılımcılardan nasıl etkilendiği gibi sorulara cevap aramasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 73). Bu araştırmada da araştırmanın temel amacı doğrultusunda belirlenen alt amaçlarda ne ve nasıl gibi sorulara cevap aranmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu 2023-2024 eğitim ve öğretim yılı bahar yarıyılında Dicle Üniversitesinde öğrenim görmekte olan 9 lisansüstü öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın katılımcıları belirlenirken amaçlı örnekleme yönteminden yararlanılmıştır. Amaçlı örnekleme, araştırmanın amaçlarına/ amacına ulaşmak amacıyla araştırmanın en doğru veriyi (bilgiyi) kimlerden toplayabileceği yargısına dayanan bir örnekleme türüdür (Yıldırım, 2021, s. 77). Nitel araştırmalarda amaçlı örnekleme yöntemlerinden yararlanmak, araştırmanın problemi, sorusu, konusu ve genel durumuyla alakalı genel bir perspektiften bakma imkânı sağlar (Maxwell, 2007, s. 235). Amaçlı örnekleme yöntem kendi içerisinde tipik durum örnekleme, aykırı durum örnekleme, maksimum çeşitlilik örnekleme, benzeşik örnekleme, ölçüt örnekleme, kota örnekleme ve kritik durum örnekleme olmak üzere yedi gruba ayrılmaktadır. Bu çalışmada da Uygun örnekleme (Kolay ulaşılabilir durum örnekleme) yöntemine başvurulmuştur. Uygun örnekleme, literatürde elverişli örnekleme veya kazara örnekleme olarak da bilinen bir örnekleme yöntemidir. Bu örnekleme türünde, ulaşılması kolay, yakındaki birimlerden örneklem grupları seçilmektedir. Adından da anlaşılacağı gibi bu örnekleme türünde araştırmacı örneklemin evreni temsil etmesi gibi bir kaygısı bulunmamaktadır (Yıldırım, 2021, s.75). Bu örnekleme türünde yakınında bulunan tanıdık bir grupla çalışıldığı için, araştırmanın hızı ve pratikliği açısından araştırmacıya avantaj sağlamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 113). Bu çalışmada da kolay ulaşılabilir örnekleme yönteminden yararlanarak 2023-2024 eğitim öğretim yılı bahar yarıyılında, Dicle Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalında Tezli yüksek lisans eğitimine devam etmekte olan öğrencilerden Araştırmacının vermiş olduğu RİE215 kodlu Seramik Dekor Teknikleri dersi alan 9 öğrenci araştırmanın katılımcıları olarak seçilmiştir. Katılımcıların demografik bilgileri Tablo 1’de sunulmuştur:

Tablo 1: Katılımcıların demografik bilgileri

Cinsiyet	f	%	Yaş	f	%	Çalışma Durumu	f	%	Hizmet Yılı	f	%
Kadın	7	%70	20-25	1	%10	Evet	5	%55	1-5 yıl	1	%10
Erkek	2	%30	26-31	4	%40	Hayır	4	%44	6-11 yıl	0	
			32-37	3	%30			12-17 yıl	0		
			38-43	0	%0			18-23 yıl	3	%30	
			44 +	1	%1			24 + yıl	1	%10	
Toplam: 9 Katılımcı											

Tablo 1 incelendiğinde çalışma grubunda 7 kadın ve 2 erkek olmak üzere toplamda 9 kişiden oluştuğu görülmektedir. Katılımcıların yaş dağılımına bakıldığında, 4 katılımcının 26-31 yaş, 3 katılımcının 32-27 yaş, 1 katılımcının 20-25 yaş ve 1 katılımcının da 44 ve üstü yaş aralığında olduğu görülmektedir. Katılımcılardan 5 kişinin bir kurumda çalıştığı 4 kişinin de herhangi bir kurumda çalışmadıkları görülmektedir. Çalışan katılımcıların 3 tanesinin 18- 23 yıl arasında, 1 tanesinin 1-5 yıl arsında ve 1 tanesinin de 44 ve üzeri hizmet verdikleri görülmektedir.

Veri Toplama Araçları

Durum çalışmaları tek bir durum çerçevesinde birçok değişken olduğu gerçeği üzerine inşa edilir. Bu nedenle, incelenen değişkenlerin etkilerini saptayabilmek amacıyla birçok veri kaynağı ve veri toplama aracına ihtiyaç olduğunu öne sürmektedir (Choen, Manion ve Morrison, 2021, s.376). Bu araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen kişisel bilgiler formu ve yarı yapılandırılmış görüşme formu olmak üzere iki farklı veri toplama aracı kullanılmıştır. Ayrıca katılımcıların uygulamalar boyunca yaptıkları seramik eserler de araştırmının verilerine kaynaklık etmişlerdir.

Kişisel Bilgiler Formu: Kişisel bilgiler formu hazırlanırken alan yazındaki kişisel bilgiler formları incelenmiş ve taslak bir kişisel bilgiler formu hazırlanmıştır. Hazırlanan taslağa üç ayrı uzmanın görüşleri doğrultusunda son hali verilmiştir.

Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu: Görüşme basit bir şekilde, sözlü iletişim aracılığıyla veri toplama tekniği olarak tanımlanabilir. Literatürde "Mülakat" olarak da geçen görüşme daha çok yüz yüze yapılsa da anında ses ve görüntü iletilme özelliği olan herhangi bir mecra üzerinden de yapılabilmektedir. Görüşme tekniğiyle veri toplama söylenenlerin başka bir aracıya ihtiyaç duyulmadan ifade edilmesi ve derinliğini hissedebilme gibi avantajları vardır. Bu yöntemle araştırmacı karşılaşacağı her karmaşık durumu anında yönelteceği sorular aracılığıyla aydınlatma olanağına sahiptir. Aynı zamanda karşısındaki kişinin ses tonu, mimikleri ve soruları cevaplama istediği bile araştırma için önemli veriler niteliğinde olabilmektedir (Karasar, 2018, s. 210-211). Bu bilgiler ışığında, araştırmacı katılımcıların seramik uygulamalarında Körtik Tepe temasının kullanılmasıyla ilgili katılımcıların görüşlerini derinlemesine incelemeyi amaçladığından verileri toplama aracı olarak yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formunun hazırlanması amacıyla, öncelikle literatür taraması yapılarak 9 açık uçlu sorudan oluşan bir yarı yapılandırılmış görüşme formu taslağı oluşturulmuştur. Hazırlanan bu taslak form, alanında uzman bir eğitim programcısı ve iki sanat eğitimcisi olmak üzere üç ayrı uzmanın görüşüne sunulmuştur. Uzmanlardan gelen dönütler doğrultusunda formda gerekli düzeltmeler yapılarak iki soru çıkarılmış ve forma son hali verilmiştir.

Katılımcıların Yapmış Oldukları Seramik Eserler: Uygulamalar boyunca katılımcılardan Körtik Tepe temasını kullanarak seramik eserler üretmeleri istenmiştir. Uygulamalar sonucunda katılımcıların yaptıkları seramik eserler de betimsel analiz yöntemiyle analiz edilerek araştırmının verilerine kaynaklık etmişlerdir.

Verilerin Toplanması

Araştırma Dicle Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programında 2023-2024 eğitim ve öğretim yılı bahar yarıyılında verilmekte olan RİE215 kodlu Seramik Dekor Teknikleri dersi kapsamında 14 haftalık ders süresi boyunca sürdürülmüştür. İlk hafta katılımcılara gönüllü katılım formları imzalatılarak araştırmaya katılım konusunda rızaları alınmıştır. Akabinde kişisel bilgiler formları dağıtılarak katılımcıların demografik bilgileri alınmıştır. Uygulamalar başlamadan önce katılımcıların seramik

sanatı ve Körtik Tepe ören yeriyle ilgili düzeylerinin mevcut durumlarını ortaya koymak amacıyla bir ön görüşme yapılmıştır. Daha sonra katılımcıların Körtik Tepeyi tanımaları ve Körtik tepe kazılarında ortaya çıkarılan nesnelere üzerindeki motifleri ve bezemeleri tanımaları amacıyla görsellerle zenginleştirilmiş bir sunum yapılmıştır. Sunumdan sonraki haftalarda da öğrenciler Körtik Tepe temasını kullanarak yaptıkları eskizlerden yola çıkarak 12 haftalık ders boyunca seramik eserler yapmışlardır. Uygulamalar bittikten sonra bir hafta sonra öğrencilerle görüşmeler yapılarak veriler toplanmıştır. Her bir öğrenciyle ortalama 15 dakika görüşme yapılmıştır. Görüşmeler dışında, öğrencilerin yaptıkları eserler de içerik analizi yöntemiyle analiz edilerek verilere kaynaklık etmişlerdir.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde betimsel analiz ve içerik analizi olmak üzere iki farklı analiz yöntemi kullanılmıştır. Öğrencilerin yapmış oldukları seramik eserlerin analizinde betimsel analiz, yarı yapılandırılmış görüşme formlarından elde edilen verilerin analizinde ise içerik analizi uygulanmıştır. Bu iki yöntem, araştırmanın sonuçlarının sistematik bir biçimde ortaya konmasında ve yorumlanmasında önemli bir rol oynamaktadır.

Betimsel analiz, toplanan verilerin önceden belirlenen temalar çerçevesinde düzenlenmesini ve anlamlandırılmasını amaçlayan bir analiz yöntemidir. Veriler, araştırma soruları doğrultusunda açıklanabilir kavramlara ve ilişkilere dayandırılarak yapılandırılır (Şahin, 2014; Yıldırım & Şimşek, 2016). Bu çalışmada, öğrencilerin yaptıkları seramik eserler betimsel analiz yöntemiyle incelenmiştir. Bu analiz yöntemi, eserlerde kullanılan imgeler, desenler ve sembollerin anlamlı bir bağlamda yorumlanmasını sağlamıştır. Betimsel analiz sürecinde eserlerde gözlenen sanatsal öğeler, tematik olarak sınıflandırılmış ve bunların sanatsal ve kültürel anlamları detaylandırılmıştır. Betimsel analiz, görsel sanatlar ve sanat eğitimi araştırmalarında yaygın olarak kullanılır ve bu çalışma, sanatsal üretimlerin anlaşılmasına katkı sağlamıştır (Creswell, 2014).

Araştırmada yarı yapılandırılmış görüşmelerden elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. İçerik analizi, toplanan verilerden kavramsal çıkarımlar yapmayı ve veri seti içerisindeki örtük anlamları açığa çıkarmayı hedefleyen bir tekniktir (Krippendorff, 2018). Görüşme verileri, kodlama yoluyla belirli temalar çerçevesinde organize edilmiş ve bu temalar arasındaki ilişkiler ortaya çıkarılmıştır. İçerik analizinde, özellikle verilerin derinlemesine incelenmesi ve kavramsal bir çerçevede yorumlanması önemlidir (Miles, Huberman & Saldaña, 2014). Bu çalışmada, görüşme verileri belirlenen kodlara ayrılmış, frekans analizleri yapılmış ve katılımcıların görüşlerindeki tekrarlayan imgeler değerlendirilmiştir.

Araştırmanın Geçerliliği ve Güvenirliği

Bu çalışmada elde edilen verilerin geçerliliğini ve güvenirliliğini sağlamak için çeşitli stratejiler uygulanmıştır. Nitel araştırmalarda geçerlik, elde edilen bulguların gerçekliği ne kadar doğru yansıttığı ile ilgilendirken, güvenilirlik ise araştırmanın tutarlılığı ve tekrarlanabilirliği ile ilişkilidir (Cohen, Manion & Morrison, 2018). Araştırma sürecinde kullanılan stratejiler, verilerin güvenilir ve geçerli olmasını sağlamak amacıyla özenle

seçilmiştir. Araştırmada elde edilen bulguların geçerliğini artırmak için katılımcı teyidi yapılmıştır. Bu strateji, elde edilen verilerin ve bulguların katılımcılara sunulması onların görüşlerinin doğruluğunun kontrol edilmesi sürecidir (Creswell, 2014). Katılımcılar bulguları inceleyerek, verilerin kendi deneyimlerini doğru yansıtmadığını değerlendirmişlerdir. Bu süreç, verilerin katılımcıların gerçek düşüncelerini ve deneyimlerini ne ölçüde yansıttığının kontrol edilmesi için kritik öneme sahiptir. Araştırma sürecinde, verilerin geçerliğini sağlamak amacıyla amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme, araştırma sorularına en iyi yanıtı verebilecek katılımcıların seçilmesi anlamına gelir (Creswell, 2014). Bu yöntemin kullanılması, araştırmada elde edilen verilerin amaca uygun olarak seçilen katılımcılar üzerinden toplandığından, bulguların geçerliliğini artırmıştır. Araştırmada, katılımcıların görüşlerinin doğru bir şekilde yansıtılabilmesi için bulgular kısmında doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Bu strateji, katılımcıların seslerinin araştırmada duyulmasını sağlamakta ve elde edilen verilerin daha net bir şekilde anlaşılmasına katkı sağlamaktadır (Cohen, Manion & Morrison, 2018). Doğrudan alıntılar, verilerin geçerliliğini güçlendiren önemli bir unsurdur. Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak için, veri analizi sürecinde alanında uzman bir kişi ile çalışılmış ve bulgular hakkında geri bildirim alınmıştır. Uzman görüşü alma stratejisi, araştırmacının önyargılardan kaçınmasını sağlamak ve verilerin analizinin nesnel bir şekilde yapılmasını desteklemek amacıyla kullanılan önemli bir güvenilirlik stratejisidir (Lincoln & Guba, 1985). Bu süreçte, uzman araştırmacı bulguların doğruluğunu ve tutarlılığını değerlendirmiştir.

Araştırmacının Rolü

Nitel araştırmalarda araştırmacı, veri toplama ve analiz süreçlerinde aktif bir rol oynar. Bu çalışmada araştırmacı, araştırmayı planlayıp tasarlayım bizzat kendisi uygulamıştır. Araştırmacı seramik eserlerin betimsel analizi ve görüşme verilerinin içerik analizi süreçlerinde etkin bir biçimde yer almıştır. Araştırmacının alan bilgisi, hem verilerin anlamlı bir şekilde kodlanması hem de bulguların yorumlanmasında kritik bir öneme sahiptir (Merriam & Tisdell, 2016). Araştırmacının, veri toplama ve analiz süreçlerinde nesnellikliğini koruması ve önyargılardan uzak durması önemlidir. Bu bağlamda, araştırmacı, verilerin analizinde tarafsızlığı sağlamak için sürekli olarak öz yansıma yapmış ve bulguların doğruluğunu gözden geçirmiştir (Patton, 2015).

Etik Önlemler

Araştırmada etik kurallara uygun bir süreç izlenmiştir. Katılımcılarla görüşmelere başlamadan önce, araştırmacının amacı ve süreci hakkında ayrıntılı bilgi verilmiş ve bilgilendirilmiş onam alınmıştır. Katılımcıların kişisel bilgileri gizli tutulmuş, veri toplama ve analiz süreçlerinde anonimlik ilkesi gözetilmiştir. Ayrıca, araştırma sonuçlarının doğruluğunu ve güvenilirliğini sağlamak adına, elde edilen bulgular katılımcılarla paylaşılmış ve onların geri bildirimleri alınmıştır. Etik olarak araştırmacı, katılımcıların haklarına ve onuruna saygı göstermiş, herhangi bir şekilde zarara uğramamalarını sağlamıştır (Babbie, 2016). Araştırma kapsamında Dicle Üniversitesi Rektörlüğü Hukuk Müşavirliğinden 09/07/2024 tarihinde 739820 sayısıyla etik kurul kararı alınmıştır.

BULGULAR

Araştırmanın bu kısmında alt amaçlara göre bulgular ayrı başlıklar altında sunulmuştur.

Araştırmanın Birinci Alt Amacına Yönelik Bulgular

Katılımcıların seramik uygulamalarına yönelik deneyimlerini belirlemek amacıyla kendilerine “Seramik sanatıyla ilgili herhangi bir kurs aldınız mı? Kurs aldıysanız nerede ve ne kadar süre boyunca aldınız?” soruları yöneltilmiştir. Sorulardan alınan cevaplar Tablo 2 de sunulmuştur.

Tablo 2: Uygulamalar öncesinde katılımcıların Körtik Tepe ören yeriyle ilgili mevcut bilgileri

Tema	Kod	f
Daha önce hiç seramik kursu aldınız mı?	Evet	7
	Hayır	2
Seramik Kursu Aldıysanız nerede ve ne kadar süre aldınız?	Bir halk eğitimi merkezi bünyesinde 5 ay	2
	Üniversitede seçmeli sanat atölye dersi olarak bir dönem	5

Tablo 2 incelendiğinde, katılımcıların büyük bir kısmının (f:7) daha önce seramik sanatıyla ilgili deneyimlerinin olduğu, bazılarının da (f:2) seramikle ilgili herhangi bir deneyimlerinin olmadığı görülmektedir. Seramik sanatı ile ilgili deneyime sahip olan katılımcılardan bazılarının (f:5) bu deneyimi üniversitede lisans eğitimi gördükleri sırada seçmeli ders olarak bir eğitim öğretim dönemi boyunca gördüklerini ifade ettikleri bir kısmının da (f:2) halk eğitim merkezleri bünyesinde verilen 5 aylık kurslar aracılığıyla edindiklerini ifade ettikleri görülmektedir. Aşağıda bazı katılımcıların ifadelerine yer verilmiştir:

K6: Evet kurs aldım. Sur Halk eğitim merkezinde beş aylık bir kurs aldım.

K4: Üniversitede lisans okurken bir ders dönemi seçmeli ders olarak seramik almıştım.

K1: Evet. Bir halk eğitim merkezinde açılan kursa katıldım. Toplamda sanırım 5 ay gibi bir süre sürdü.

K9: Hayır daha önce seramik ile ilgili herhangi bir kursa katılmadım.

Katılımcıların Körtik Tepe ile ilgili ne bildiklerini belirlemek amacıyla kendilerine “Körtik Tepe ören yeriyle ilgili ne biliyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Katılımcılardan alınan yanıtlar Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3: Uygulamalar öncesinde katılımcıların Körtik Tepe ören yeriyle ilgili mevcut bilgileri

Tema	Kod	f
Körtik tepe Ören yeriyle ilgili ne biliyordunuz yazar mısınız?	Hiç duymadım	6
	Sadece isim olarak duydum	1
	Diyarbakır’da tarihi bir yer olduğunu duydum	1
	Diyarbakır’da önemli bir neolitik dönem yerleşimi	1

Tablo 3 incelendiğinde, katılımcıların büyük bir çoğunluğunun (f:6) Körtik Tepe ören yerini daha önce hiç duymadıklarını ifade ettikleri görülmüştür. Katılımcılardan bazılarının “sadece isim olarak duydum” (f:1), “

Diyarbakır'da tarihi bir yer olduğunu duydum” (f:1) ve “Diyarbakır'da önemli bir neolitik dönem yerleşimi olduğunu bildiklerini (f:1) ifade ettikleri görülmüştür. Aşağıda bazı katılımcıların ifadelerine yer verilmiştir:

K1: Diyarbakır ili sınırları içerisinde Körtik Tepe diye bir ören yerinin olduğundan bile haberim yoktu.

K3:Sadece Diyarbakır ilinde eski bir yerleşim yeri olduğunu biliyorum.

K6: Kortik Tepe, Türkiye'nin Diyarbakır ilinin Bismil ilçesinde yer alan bir Neolitik dönem yerleşim yeridir. Orada kazılarda çok güzel taş eşyalar çıkmış. O taşları müzede görmüştüm.

K9: Körtik Tepe'nin adını duymuştum ama, detaylı bilgi sahibi değilim.

Araştırmanın İkinci Alt Amacına Yönelik Bulgular

Araştırmanın bu kısmında, katılımcılara” Derste Körtik tepeyle ilgili bilgiler edindiğinizde ne hissettiniz yazar mısınız? “ sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların soruya verdikleri cevaplar Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4: Körtik Tepe ile ilgili bilgiler katılımcılara ne hissettirmişdir

Tema	Kod	f
Derste Körtik tepeyle ilgili bilgiler edindiğinizde ne hissettiniz yazar mısınız?	Mistik havasının olması ve yapılan eserlerin günümüze kadar gelmesi heyecan verici	3
	Uzun zaman önce yapılmış esreleri görmek onlarla ilgili bilgi edinmek ve yaşadığım yerde böyle bir yerin olması mutlu etti	3
	Bir estetik anlayışının ve üslubun olması şaşırttı	2
	Diyarbakır'da böyle bir yerin olması bana şanslı olduğumu hissettirdi	1
	Konuyla ilgili yeni şeyler öğrenme isteği uyandı	1

Tablo 4 incelendiğinde, katılımcıların bir kısmının (f:3) Körtik Tepe ile ilgili bilgi edinmelerinin kendilerinde heyecanlanma, bir kısmının da (f:3) mutlu olma hissi verdiğini ifade ettikleri görülmüştür. Bazı katılımcılar da soruya “o dönem böyle bir estetik anlayışın olmasından dolayı şaşırma (f:2), Diyarbakır'da böyle bir yerin olmasından dolayı şanslı hissetme (f:1) ve konuyla ilgili bilgi edinmenin kendisinde öğrenme isteği uyandırma (f:1) gibi hisler uyandırdığını ifade ettikleri görülmüştür. Aşağıda bazı öğrencilerin ifadelerine yer verilmiştir:

K5: Körtik tepenin mistik havası beni etkiledi ve heyecanlandırdı diyebilirim.

K6: Bu bilgiler, tarih ve arkeolojiye olan ilgimi artırdı ve bu alanlarda daha fazla öğrenme isteği uyandırdı.

K8: O dönem insanların hayatlarını kolaylaştırmak için taşları oyarak estetik kaygı gütmeleri ve günümüze ulaşıyor olmaları oldukça şaşırtıcı ve heyecan verici.

K9: Uzakta kalmış gibi gelen eski zamanların aslında çok yakınımızda olmasına sevindim. Ayrıca, geçmiş dönemdeki insanların bizlere örnek olacak nitelikte motifler yaratmaları aslında onların tarihe gömülü kalmaktan ziyade bizlere tarihten mesajlar şeklinde yansıdığını görmek heyecanlandırdı ve mutlu etti.

Katılımcılara Körtik Tepe buluntularında bulunan süsleme unsurlarından hangilerinin kendilerini etkilediği sorusu yöneltilmiş ve sorudan alınan cevaplara Tablo 5'de sunulmuştur.

Tablo 5: Katılımcıları etkileyen Körtik Tepe buluntularındaki süsleme unsurları tablosu

Tema	Kod	f
Körtik tepe buluntularındaki hangi süsleme unsurları sizi etkiledi? Neden?	Hepsi etkiledi	4
	Keçi ve arı karışımı olarak değerlendirilebilecek karakter	3
	Yılan motifi	2

Tablo 5 incelendiğinde, katılımcıların çoğunun(f:4) süsleme unsurlarının hepsini etkileyici buldukları görülmüştür. Bazı katılımcıların da arı-keçi karışımı olarak değerlendirilebilecek karakterin (f:3) ve yılan motifinin (f:2) kendilerini etkilediğini ifade ettikleri de görülmüştür. Aşağıda bazı katılımcıların ifadelerine yer verilmiştir:

K3: Hayvan figürleri ve yuvarlak formlar kısacası hepsi etkiledi. Çünkü o dönemdeki insanların estetik kaygılarının olması beni etkiledi

K5: Aslında hepsi etkiledi çünkü oldukça önemli bir döneme ait tamamen el işçiliğiyle kazıyarak ya da kabartma yöntemiyle yapılan etkileyici ve estetik buluntular.

K7: Kortik tepede çıkan buluntular arasında mezarlıklarda bulunan tılsımlardaki keçi arı karışımı yaratıktan çok etkilenmişim. Her ören yerinde bulunduğu gibi, bu ören yerinde de yaşam alanında değil de bir mezarlıkta bu tılsımın çıkıyor olması oldukça ilginç.

K8: Buluntulardaki herhangi bir parçayı söylemek yerine genel olarak tüm figürlerin fikri alt yapı olarak etkilediğini belirtebilirim.

Yapılan etkinliklerin katılımcılara katkısını belirlemek amacıyla katılımcılara “Yapılan bu çalışmaların sizlere katkıları neler oldu?” sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların soruya verdikleri yanıtlar Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6: Katılımcıların bu etkinliğin kendilerine katkıları ile ilgili görüşleri

Tema	Kod	f
Yapılan bu çalışmaların sizlere katkıları neler oldu yazar mısınız?	Eski motifleri güncel sanat eserine dönüştürme	6
	Körtik tepe ile ilgili bilgi edinmek	5
	Özgün eserler ortaya koymama olanak verdi	5
	Eğlenceli bir ders olması iyi vakit geçirmemi sağladı	3
	Geçmiş ve gelecek arasında köprü kurmamı sağladı	3
	Psikolojik olarak rahatlattı	2
	Teknik bilgilerime katkı sağladı	2

Tablo 6 incelendiğinde, katılımcıların çoğunun bu etkinliğin kendilerine “Eski motifleri güncel sanat eserine dönüştürme” (f:6) , “Körtik tepe ile ilgili bilgi edinme” (f:5) ve “Özgün eserler ortaya koymama” (f:5) gibi katkıları olduğunu ifade ettikleri görülmüştür. Ayrıca bazı katılımcıların etkinliklerin kendilerine “Eğlenceli bir ders olmasından dolayı iyi vakit geçirme” (f:3), “Geçmiş ve gelecek arasında köprü kurma” (f:3), “Psikolojik olarak rahatlama” (f:2) ve “Teknik bilgi edinme” (f:2) gibi katkıları olduğunu da ifade ettikleri görülmüştür. Aşağıda bazı katılımcıların ifadelerine yer verilmiştir:

K1: Körtik tepeyi tanıdım. Geçmiş ve gelecek arasında bir köprü kurdurdu. Eski motifleri yeniden güncelleyim yeni eserler ortaya koymamam yardımcı oldu.

K4: Eğlenerek tamamlamış olduğum bu çalışmada psikolojik olarak rahatladığımı fark ettim.

K6: Körtik Tepe motiflerini seramik eserlerimde kullanmak bana çeşitli açılardan katkı sağladı. Sanatsal gelişim açısından yaratıcı düşünme ve yeni tasarım teknikleri geliştirme fırsatı sundu, teknik becerilerimi ve detay işçiliğimi geliştirdi. Tarihi ve kültürel bilinç açısından Körtik Tepe'nin kültürel ve tarihi bağlamını araştırarak bu dönem hakkında derinlemesine bilgi sahibi oldum ve geçmiş ile günümüz arasında bir bağ kurarak izleyicilere bu kültürü tanıtmaya fırsatı buldum. Eserlerimin değerini artırarak özgünlük ve sanatsal tanınma kazandım. Kişisel tatmin açısından, bu tür tarihsel ve kültürel çalışmalara imza atmak kişisel olarak tatmin edici oldu ve izleyicilerimle bilgiyi paylaşarak eğitici bir rol üstlendim.

K7: Körtik Tepe'nin Tarihi hakkında bildi edinmiş oldum ve sanatsal üretimime yaratıcı katkıları oldu.

Katılımcıların yapılan bu etkinliğe ne isim vermek istedikleri sorulmuştur. Katılımcıların soruya verdikleri yanıtlar Tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7: Katılımcıların yapılan bu etkinliğe vermek istedikleri isimler tablosu

Tema	Kod	f
Katılımcıların yapılan etkinliğe vermek istedikleri isimler	Modern Seramik sanatında Körtik tepe'den izler	1
	İnsan ve Tılsımlar	1
	Seramikte yaşayan Körtik Tepe	1
	Körtik Tepe masalı	1
	KörtikTepe'nin ışığı	1
	Tarihten motifler	1
	Körtik Tepe'den Seramiğe yansıyanlar	1
	Köprü	1
	Yaşamdan İzler	1

Tablo 7 incelendiğinde, katılımcıların yapılan etkinliğe “Modern seramik sanatında Körtik Tepe'den izler (f:1), “İnsan ve tılsımlar” (f:1), “Seramikte yaşayan Körtik Tepe” (f:1), “Körtik Tepe Masalı” (f:1), “ Körtik Tepe'nin ışığı” (f:1), “Tarihten motifler” (f:1), “Körtik Tepe'den Seramiğe yansıyanlar” (f:1), “Köprü” (f:1) ve “Yaşamdan izler” (f:1) gibi isimler vermek istedikleri görülmüştür. Aşağıda bazı katılımcıların ifadelerine yer verilmiştir:

K2: Bu çalışmaya “Modern seramik sanatında Körtik Tepeden izler” adı uygun olur sanırım.

K3: Ben “ Seramikle yaşayan körtik tepe yada seramik yaşamlar” adını verirdim herhalde.

K6: “Körtik Tepe'den seramiğe yansıyanlar” en güzel isim olur bence.

K9: Geçmişle gelecek arasında köprü kurmamızı sağladığı için bence “ Köprü” uygundur.

Araştırmanın Üçüncü Alt Amacına Yönelik Bulgular

Araştırmanın bu kısmında, katılımcıların uygulamalar boyunca yaptıkları seramik çalışmalar teker teker analiz edilerek elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur.



Görsel 2: K1 Kodlu Katılımcının Çalışması (Araştırmacı arşivi).

K1 kodlu katılımcının Görsel 2'deki çalışması incelendiğinde, rölyef tekniğini kullanarak bir eser ortaya koyduğu görülmektedir. Katılımcının rölyef çalışmasında Körtik Tepe buluntuları arasında önemli bir yere sahip olan ve mezarların çoğunda çıkan amuletler üzerine işlenmiş arı veya keçi olarak yorumlanabilen motifi, Göbekli Tepe kazılarında ortaya çıkmış olan ve “doğum yapan kadın motifi” olarak yorumlanan motifle birlikte ele aldığı görülmektedir. Katılımcının Körtik Tepe'ye ait arı-keçi motifini Göbekli Tepe'ye ait olan kadın motifinin karnından çıkar vaziyette betimlediği görülmektedir. Katılımcının dekor olarak da siyah, gri, beyaz ve kırmızı astar boyalardan yararlandığı görülmektedir.



Görsel 3: K2 Kodlu Katılımcının Çalışması (Araştırmacı arşivi)

K2 kodlu katılımcının Görsel 3'teki seramik çalışması incelendiğinde, K1'in kullandığı gibi Körtik Tepe'ye ait motiflerin, neolitik dönemin önemli bir ören yeri olan Çatalhöyük tanrıçası ile birlikte kullanıldığı görülmektedir. Katılımcının üç boyutlu olarak steatopijik tarzda, Çatalhöyük Tanrıçasına andıran bir kadın torsu biçimlendirdiği görülmektedir. Formun ön kısmında göğüs hizasında astar boyalara kullanılarak Körtik Tepe buluntularında sıklıkla kullanılan zikzaklı yılan motifleriyle beraber, göbek kısmında da amuletlerde karşımıza çıkan arı-keçi motifini kullandığı görülmektedir. Formun arka kısmında ise omurga hizasında boyundan kalçaya kadar uzanan zikzaklı yılan motifinin kullanıldığı görülmektedir. Ayrıca katılımcının bu çalışmasında renk olarak beyaz, siyah ve kırmızı astar boyalardan yararlandığı görülmektedir.



Görsel 4: K3 Kodlu Katılımcının Çalışması (Araştırmacı arşivi)

K3 kodlu katılımcının Görsel 4'teki çalışması incelendiğinde, açılan plakaların farklı uzunluklarda yassı şeritler halinde kesilip yuvarlak bir zemin üzerinde yan yana dik olacak şekilde birleştirilmesi koşuluyla üç boyutlu bir form oluşturulduğu görülmektedir. Formun iç tarafında zeminin ortasında kabartma şeklinde, Körtik Tepe yılan motifinden esinlenilerek şekillendirilmiş bir engerek yılanı kabartması görülmektedir. Yılan koyu kahve zemin üzerine yerleştirilmiş olup beyaz, siyah ve kırmızı astarlarla boyanmış vaziyettedir. Formun gövdesini oluşturan dikey yassı şeritler üzerinde içeriden ve dışarıdan olacak şekilde dekor olarak Körtik Tepe buluntularında bulunan zikzaklı yılan, keçi-arı karışımı olarak değerlendirilebilecek karakter ve iç içe daire motiflerinin kullanıldığı görülmektedir. Bu motiflerde de kahverengi, siyah, beyaz ve kırmızı renkte astarlar boyaların kullanıldığı görülmektedir.



Görsel 5: K4 Kodlu Katılımcının Çalışması (Araştırmacı arşivi)

K4 kodlu katılımcının Görsel 5'teki çalışması incelendiğinde, katılımcının at sevgisi ve uzun bir süre at seyisliği yapmış olmasının etkisiyle serbest elle şekillendirme tekniğini kullanarak bir at formu yapıldığı görülmektedir. Atın koyu kahve astar boyayla boyanmış eyer kısmında beyaz astar boyayla Körtik Tepe mezar buluntularında kullanılmış arı-keçi karışımı karakterin kullanıldığı görülmektedir. Atın yele kısmı üzerinde boyun bitiminden başın üst kısmına kadar uzanan zikzaklı ve üçgen başlı Körtik Tepe bezemelerinde kullanılan yılan motifi kullanıldığı görülmektedir. Yılan motifinde sarı astar boya kullanılmıştır. Ayrıca hem yelenin üstünde yele boyunca beş adet olmak üzere hem de kuyruk kısmında üç adet olmak üzere koyu kahve ve beyaz astar boyalarla boyanmış ve Körtik Tepe bezemelerinde sıklıkla karşılaşılan iç içe geçmiş daire motiflerinin de kullanıldığı görülmektedir.



Görsel 6: K5 Kodlu Katılımcının Çalışması (Araştırmacı arşivi)

K5 kodlu katılımcının Görsel 6'daki çalışması incelendiğinde, serbest elle şekillendirilmiş, başının üzerinde güneşi anımsatan bir disk taşıyan, bağdaş kurmuş bir kadın formu görülmektedir. Formun ön kısmında kadının başının üstünde taşıdığı güneş formunun ortasında Körtik Tepe mezar buluntularında karşılaşılan keçi- arı karışımı karakterin, göbek deliği hizasında da yine Körtik Tepe bezemelerinden iç içe geçmiş daire motifinin kullanıldığı görülmektedir. İç içe daire motiflerinde, kadının yılan biçiminde stilize edilmiş saçında ve diskin bazı yerlerinde koyu kahve astar boya kullanıldığı görülmektedir. Diskin üzerindeki keçi-arı bezemesinde ise sarı ve gri renkte astar boyalar kullanıldığı görülmektedir. Formun arka kısmında yine disk üzerine keçi-arı motifinin kullanıldığı ve kalçanın sağ tarafından başlayarak sol omuza kadar kıvrılan bir yılan kabartmasının olduğu görülmektedir. Keçi-arı motifinde sarı, koyu kahve ve gri renk astar boyalar kullanılmışken, yılan motifinde ise koyu kahve ve siyah astar boyaların kullanıldığı görülmektedir.



Görsel 7: K6 Kodlu Katılımcının Çalışması (Araştırmacı arşivi)

K6 kodlu katılımcının Görsel 7'deki çalışması incelendiğinde, katılımcının dalgali kenarlı plaka üzerine alçak rölyef tekniğini kullanarak şekillendirme yaptığı görülmektedir. Tasarımın merkezinde Körtik Tepe buluntularında kullanılan stilize edilmiş bir geyik motifi görülmektedir. Geyiğin üst kısmında da yine Körtik Tepe bezemelerinde kullanılmış iç içe geçmiş daire motiflerinin kullanıldığı görülmektedir. Çalışmanın kenar kısmında diyagonal çizgiler, zikzaklar ve yarım dairelerden oluşan geometrik bezemeler de kullanılmıştır. Katılımcının çalışmada gri, beyaz, kahverengi ve siyah astar boyalar kullandığı görülmektedir.



Görsel 8: K7 Kodlu Katılımcının Çalışması (Araştırmacı arşivi)

K7 Kodlu katılımcının Görsel 8'deki eseri incelendiğinde, 30x30 büyüklüğünde bir plakanın üzerine alçak rölyef tekniğiyle şekillendirme yaptığı görülmektedir. Tasarımın orta kısmında Körtik Tepe buluntularında sıklıkla kullanılan dağ keçisi bezemesi dikkat çekmektedir. Rölyefin sağ köşesinde stilize edilmiş bir insan yüzünün üst kısmında keçi-arı betimlemesinin olduğu görülmektedir. Sol alt köşede ise üçgen başlı zikzak, Körtik Tepe stili bir yılan motifi kullanılmıştır. Sağ alt ve sol üst köşeler ile keçinin kuyruğundan başlayıp yay biçiminde sağ üst köşeye kadar uzanan bandın içerisinde, geometrik şekiller ve zikzakların da kullanıldığı görülmektedir. Çalışmada gri, sarı, kahverengi, siyah ve beyaz astar boyalar kullanıldığı görülmektedir.



Görsel 9: K8 Kodlu Katılımcının Çalışması (Araştırmacı arşivi)

K8 kodlu katılımcının Görsel 9'daki çalışması incelendiğinde, katılımcının hareketli kenarlara sahip alçak bir rölyef yaptığı görülmektedir. Rölyefin merkezinde her iki tarafında Körtik Tepe stili dağ keçileri bulunan, kuş biçiminde deforme edilmiş bir çift insan görülmektedir. Katılımcının bu çifti Gustav Klimt'in "Öpücük" adlı tablosundan esinlenerek yaptığını ifade ettiği görülmüştür. Ayrıca, Rölyefin sağ kenarında boylu boyunca uzanan üçgen başlı zikzak yılan görülmektedir. Sol kenarda ise diskler içerisine yerleştirilmiş iç içe daireler ve çiçek motifleri kullanılmıştır. Çalışmada renk olarak da sarı, gri, siyah ve beyaz astar boyalar kullanıldığı görülmektedir.



Görsel 10: K9 Kodlu Katılımcının Çalışması (Araştırmacı arşivi)

K9 Kodlu katılımcının Görsel 10'daki çalışması incelendiğinde, katılımcının 30x30 büyüklüğünde bir plakanın üzerine alçak rölyef tekniğini kullanarak şekillendirme yaptığı görülmektedir. Rölyefin orta kısmında, birbirlerine arkalarını dönmüş vaziyette iki dağ keçisinin olduğu görülmektedir. Dağ keçileri serbest kenarlı bir alanın üzerine konumlandırılmıştır. Arka planda üçgen, zikzak ve diyagonal hatlar kullanılarak keçi formları ön plana çıkarılmıştır. Çalışmada kırmızı, koyu kahverengi, gri ve siyah astar boya kullanıldığı da görülmektedir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Araştırmada katılımcıların mevcut durumlarını ortaya koymak amacıyla yapılan görüşmelerde, katılımcıların büyük bir çoğunluğunun daha önce seramik sanatı ile ilgili deneyimlerinin olduğu görülmüştür. Bu durumun katılımcıların uygulamalar boyunca teknik anlamda çok az sorun yaşamalarına yardımcı olduğu söylenebilir. Ayrıca öğrencilerin Körtik Tepe ören yeriyle ilgili bilgi düzeylerine bakıldığında, öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun söz konusu yeri bilmedikleri veya sınırlı düzeyde bilgi sahibi oldukları görülmüştür. Bu sonucun toplumda tarihi ve kültürel geçmişe sahip olan tarihi yerlerin korunmaması ve yeteri derecede tanıtılmaması durumuna bağlı olduğu söylenebilir. Topçu (2014)'nin da Fırat Üniversitesinde öğrenim görmekte olan öğrencileriyle yaptığı bir araştırmada Harput'taki tarihi ve kültürel değerlerin korunmadığı ve yerel halkın tarih bilinci ve farkındalık düzeylerinin düşük olduğunu ifade etmektedir. Ayrıca, Bozok ve Okur (2019)'un yaptıkları araştırmada, katılımcılarla yapılan ön görüşmelerde katılımcıların bir kısmının yakın çevrelerindeki tarihi ve kültürel mirası bilmedikleri, sahip çıkmadıkları ve hatta zarar verdikleri ifade edilmiştir. Bu ifadeler araştırmanın bu sonucunu desteklemektedir.

Araştırmanın sonuçlarına göre, katılımcıların Körtik Tepe ile ilgili bilgi edinmeleri ve kazılarda ele geçirilen eserlerle tanışmaları, onların heyecan ve mutluluk gibi olumlu duygular yaşamalarına neden olmuştur. Bu durum, arkeolojik ve tarihsel eserlerin eğitim sürecine entegre edilmesinin öğrencilerin duygusal katılımını artırabileceğini göstermektedir. Öğrencilerin öğrenme sürecinde duygusal olarak motive olmalarının, öğrenmenin derinliğini ve kalıcılığını artırdığı, literatürde de sıkça vurgulanan bir bulgudur (Schutz & Pekrun, 2007). Öğrenme sürecinde öğrencilerin yalnızca bilişsel değil, aynı zamanda duygusal yönlerinin de dikkate alınması, etkili ve derinlemesine öğrenme deneyimlerinin oluşmasına katkı sağlayabilir.

Bazı katılımcıların, Körtik Tepe dönemine ait estetik anlayış karşısında şaşkınlıklarını dile getirmeleri, tarihsel sanat eserlerinin ve estetik değerlerin bugünkü modern bakış açısıyla karşılaştırıldığında bile hayranlık uyandırıcı olduğunu göstermektedir. Bu durum, sanat tarihi ve kültürel miras derslerinde geçmiş uygarlıkların estetik anlayışının incelenmesinin öğrencilerin sanatsal bakış açılarının gelişmesine katkıda bulunabileceğini göstermektedir (Efland, 2002). Katılımcıların Diyarbakır'da böylesine önemli bir tarihi yerin bulunmasına yönelik kendilerini şanslı hissetmeleri, yerel kültürel mirasın öğrenme motivasyonunu artırma potansiyelini ortaya koymaktadır. Bu sonuç, kültürel mirasın yerel bağlamda öğretim süreçlerine dahil edilmesinin, öğrencilerin öğrenme sürecine daha aktif katılımını sağlama potansiyeline işaret etmektedir.

Katılımcıların bu deneyimden öğrenme isteği duyduklarını belirtmeleri, öğrencilerin tarihsel ve arkeolojik konulara olan ilgisinin, onları daha fazla araştırma yapmaya teşvik ettiğini göstermektedir. Öğrencilerin merak duygusu ile motive olmaları, aktif öğrenme süreçlerinin gelişmesi açısından önemlidir. Aktif öğrenme, öğrencilerin bilgiye ulaşma ve bilgi üretme süreçlerine doğrudan katılımlarını içerir (Bonwell & Eison, 1991). Bu bağlamda, tarihsel kazılardan elde edilen bulguların sanatsal üretim süreçleriyle ilişkilendirilmesi, öğrencilerin hem tarihsel hem de sanatsal konulara yönelik öğrenme ilgisini artırabilir ve yaratıcı düşünme süreçlerini destekleyebilir.

Bu sonuçlar ışığında, Körtik Tepe gibi önemli arkeolojik alanların sanat eğitimi bağlamında derslerde daha sık kullanılması gerektiği söylenebilir. Öğrencilerin yerel kültürel mirasla bağlantı kurmaları, onların kültürel bilinçlerini geliştirebilir ve aynı zamanda yaratıcılıklarını artırabilir (Hooper-Greenhill, 2007). Öğrencilerin sanat tarihine yönelik estetik anlayışlarının gelişimi, geçmiş uygarlıkların estetik ve sanatsal üretimlerini inceleyerek genişletilebilir. Bu tür bir eğitim modeli, öğrencilerin yalnızca teknik becerilerini geliştirmekle kalmaz, aynı zamanda onların tarihsel bilinç kazanmalarına da yardımcı olur (Freedman, 2003).

Dersin uygulama sürecinde, Körtik Tepe eserlerinin analiz edilmesi ve öğrencilerin bu eserlerden ilham alarak kendi sanatsal üretimlerini yapmaları, sanat eğitiminin disiplinler arası bir yapıya sahip olmasını sağlar. Böyle bir yaklaşım, tarih, arkeoloji ve sanatın bir arada öğretilmesiyle öğrencilere çok boyutlu bir öğrenme deneyimi sunabilir (Dewey, 2005). Ayrıca, bu uygulama, kültürel mirasın korunmasına yönelik farkındalık kazandırarak öğrencilerin sosyal sorumluluk duygularını geliştirebilir. Araştırma sonuçları, yerel ve tarihsel kültürel mirasın sanat eğitimi süreçlerine entegrasyonunun, öğrenci motivasyonunu artırmada ve derin öğrenme sağlamada önemli bir rol oynayabileceğini göstermektedir. Sanat eğitimi ile kültürel mirasın bir araya getirilmesi, öğrencilere yaratıcı bir ifade biçimi sunarken, aynı zamanda tarihsel bilinci ve kültürel farkındalığı artırabilir (Hooper-Greenhill, 2007). Gelecekte yapılacak çalışmalar, bu tür bir eğitim modelinin farklı öğrenci grupları üzerindeki etkilerini araştırarak, sanat eğitiminin kapsamının genişletilmesine katkıda bulunabilir. Bozok ve Okur (2019) da yaptıkları çalışmada, arkeoloji iş birliğiyle yürütülen görsel sanatlar etkinliklerinin öğrencilerin derse yönelik tutumlarına ve başarılarına olumlu etkisinin olduğunu ifade etmeleri, araştırmanın bu bulgusunu desteklemektedir.

Katılımcıların çoğu Körtik Tepe buluntularında kullanılan süsleme unsurlarının hepsini etkileyici buldukları görülmüştür. Bazı katılımcıların da arı-keçi karışımı olarak değerlendirilebilecek karakterin ve yılan motifinin kendilerini etkilediğini ifade ettikleri de görülmüştür. Körtik Tepe bezemelerinden kullanılan üslup ve figürlerdeki stilize anlatımın öğrencileri böyle bir algının oluşmasında etki ettiği ifade edilebilir. Nitekim katılımcıların "*Aslında hepsi etkiledi çünkü oldukça önemli bir döneme ait tamamen el işçiliğiyle kazıyarak ya da kabartma yöntemiyle yapılan etkileyici ve estetik buluntular.*" gibi bir ifade kullanmaları bu durumu ispatlar niteliktedir.

Katılımcıların çoğu bu etkinliğin kendilerine “Eski motifleri güncel sanat eserine dönüştürme”, “Körtik tepe ile ilgili bilgi edinmek” ve “Özgün eserler ortaya koymama olanak verdi” gibi katkıları olduğunu ifade ettikleri görülmüştür. Bu bilgiler ışığında, her kademedede olduğu gibi yükseköğretimde de verilen görsel sanatlar eğitiminde arkeoloji ve sanat tarihi gibi farklı alanlara dayalı disiplinler arası bir yaklaşımın kullanılması gerektiği ifade edilebilir. Nitekim, Aslan ve Akalan (2020)’ in güzel sanatlar eğitimi öğrencileriyle yaptıkları araştırmada derste disiplinler arası yaklaşımın benimsendiği deney grubundaki öğrencilerin baskı tekniklerini daha etkili bir şekilde öğrendiklerini, düşüncelerini sınırsız bir şekilde ifade etme imkanları olduğunu ve daha özgün ve yaratıcı ürünler ortaya koyduklarını ifade etmişlerdir. Öte yandan; Yılmaz (2014), Yılmaz ve İnceağaç (2017), Yılmaz ve Gökdemir (2019) ile Helvacı ve Yılmaz (2020)’in da yaptıkları araştırmalarda Görsel sanatlar eğitiminde disiplinler arası yaklaşımın kullanılmasının öğrencilerin derse olan motivasyonlarını ve yaratıcılıklarını olumlu yönde etkilediğini ifade etmişlerdir. Bu ifadeler araştırmanın bu bulgusunu destekler niteliktedir. Bazı katılımcıların etkinliklerin kendilerine “Eğlenceli bir ders olması iyi vakit geçirmemi sağladı”, “Psikolojik olarak rahatlattı” gibi katkıları olduğunu ifade etmişlerdir. Bu ifadeler sanatsal etkinliklerin Tanrıverdi ve Cancan (2023)’in da ifade ettikleri gibi, bireyin enerjisini sanat eseri yaratma ve kendini gerçekleştirmeye yönelik harekete geçmesini teşvik eden psikoterapötik bir yaklaşım olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca bazı katılımcıların bu etkinliğin kendilerinde geçmiş ve gelecek arasında köprü kurlarına vesile olduğunu da ifade ettikleri görülmüştür. Etkinliğin Körtik Tepe temasıyla yürütülmesi; katılımcıların yakın çevrelerinde bulunan önemli bir arkeolojik alanla ilgili bilgi edinme, o dönemin estetik anlayışını buluntulardaki figürler aracılığıyla görme ve bu figürlerden yola çıkarak kendi özgün sanatsal seramiklerini ürettiyor olmaları öğrencilerin bu ifadeleri kullanmalarında etkili olduğu söylenebilir. Ersoy (2016)’ un “ Sanat, antik uygarlıkların bilinmeyenle arasındaki köprüdür” ifadesi de bu bulguyu desteklemektedir. Aynı zamanda, Çevik (2022)’in de sanatın, ilham kaynağını yaşamdan alan ve bütün uygarlıkların kültürel unsurlarını bir sonraki uygarlıklara aktaran önemli bir alan olduğunu ve sanatçıların bu anlamda geçmişe ait izleri güncel sanat anlayışlarıyla dönüştürüp geleceğe taşıdıklarını ifade etmesi bu bulguyla örtüşmektedir.

Katılımcılar yapılan etkinliğe “Modern seramik sanatında Körtik Tepe’den izler, “İnsan ve tılsımlar”, “Seramikte yaşayan Körtik Tepe” , “Körtik Tepe Masalı”, “ Körtik Tepe’nin ışığı”, “Tarihten motifler”, “Körtik Tepe’den Seramiğe yansıyanlar” , “Köprü” ve “Yaşamdan izler” gibi isimler vermek istedikleri görülmüştür. Katılımcıların etkinliğe vermek istedikleri isimlerin çoğunda “Körtik Tepe” adının geçmesi, katılımcıların isim belirlerken ana temayı merkeze aldıklarını söyleyebiliriz. Bunun yanında “Tarihten motifler” ve “ Köprü gibi isimlerin de geçmişe ait olan bir şeyleri güncel bir eserde kullanılmasına bağlı olarak kullanıldığı ifade edilebilir.

Katılımcıların hepsinin yaptıkları seramik eserlerde Körtik Tepe temasını gayet başarılı bir şekilde kullandıkları görülmüştür. Tasarımlarda Körtik Tepe süsleme unsurlarının Çatal Höyük ve Göbekli Tepe gibi ören yerlerindeki bazı eserlerle beraber ele alındığı görülmüştür. Bu bilgiler ışığında katılımcıların yaratıcılıklarını kullanarak Körtik Tepe ile ilgili bilgilerini daha önce edinmiş oldukları bilgilerle sentezleyerek ürünler ortaya koyduklarını söyleyebiliriz. Bu durum eğitimde yaratıcılık için kullanılan daha önce edinilmiş bilgilerden yeni sentezler yapmak ve sorunlara alternatif çözümler bulma tanımıyla örtüşmektedir (Karataş ve Özcan, 20109).

Katılımcıların eserlerinde Körtik Tepe eserlerindeki keçi-arı karışımı karakteri, üçgen başlı zikzak yılan motifi, dağ keçisi, ve geyik motiflerini sıklıkla kullandıkları görülmüştür. Bu iki karakterin Körtik Tepe buluntularında sıklıkla kullanılan iki motif olmaları, dönemin estetik anlayışına uygun bir biçimde stilize edilmiş olmaları ve bu motiflerin çoğunun mezar hediyelerindeki motifler olmalarından ötürü katılımcılar tarafından tercih edildiklerini söyleyebiliriz. Nitekim yapılan görüşmelerde katılımcıların “ *Körtik tepede çıkan buluntular arasında mezarlıklarda bulunan tılsımlardaki keçi arı karışımı yaratıktan çok etkilenmişim. Her ören yerinde bulunduğu gibi, bu ören yerinde de yaşam alanında değil de bir mezarlıkta bu tılsımın çıkıyor olması oldukça ilginç.*” gibi bir ifade kullandıkları görülmüştür. Katılımcıların eserlerinde kullandıkları renkler incelendiğinde gri ve sarı rengin yanında ağırlıklı olarak, siyah, beyaz, koyu kahverengi ve kırmızı astar boyalar kullandıkları görülmektedir. Katılımcıların eserlerinde kullandıkları renk seçiminde de parlak renklere kaçınarak doğal astar boyalar tercih etmeleri, eserlere doğal ve tarihi bir görünüm vermek istemelerinden kaynaklı olduğu söylenebilir.

Sonuç olarak; bu tarz etkinliklerle sanatçıların arkeolojik buluntulardan yola çıkarak eserler üretmeleri ve bu eserler yoluyla tarihle toplum arasında bir bağ kurulmasına yardımcı olduğu ifade edilebilir. Tarihle kurulan bu bağın, toplumdaki bireylerin tarih, kültür ve çevre bilinçlerine katkı sağlayacağı ifade edilebilir. Dolayısıyla toplumda tarihi, doğal ve kültürel değerlere yönelik farkındalık düzeyinin geliştirilmesi amacıyla, okulöncesi eğitimden yükseköğretime kadarki bütün eğitim seviyelerinde, hem sanat eğitiminde hem de diğer derslerde bu tarz etkinliklere yer verilmesi gerektiği söylenebilir.

ÖNERİLER

Araştırmanın sonuçlarına dayalı olarak aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

- 1- Katılımcıların etkinliklere ilgiyle katılmaları sonucuna dayalı olarak, sanat eğitiminde, yakın çevredeki arkeolojik alanlardaki buluntulardan yola çıkarak etkinlikler yapılması önerilebilir.
- 2- Türkiye’deki başka önemli ören yerleri konu alınarak, benzer seramik çalışmaları yapılması önerilebilir.
- 3- Katılımcıların mevcut durumları tespit edilirken çoğunun söz konusu ören yerini bilmedikleri sonucuna dayalı olarak, yükseköğretimde bütün bölümlerde tarihi, kültürel ve doğal çevre bilincini geliştirmeye yönelik kurslar ve seminerler verilmesi önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Akın, Ş. (2023). *Körtik Tepe Erken Neolitik topluluğunda yerleşik yaşam: Dışlerin morfometrisi üzerine bir çalışma*. [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Aslan, M., & Akalan, G. (2020). Özgün baskıresim derslerinde disiplinlerarası yaklaşımların akademik başarıya etkisi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40(3), 1343-1359. <https://doi.org/10.17152/gefad.804995>.

- Arbuckle, B. S., & Özkaya, V. (2006). Animal exploitation at Körtik Tepe: an early Aceramic Neolithic site in southeastern Turkey. *Paléorient*, 113-136. <https://doi.org/10.3406/paleo.2006.5193>.
- Babbie, E.R. (2022). *Basics of social research*. CENGAGE INDIA.
- Bayram, G. (2018). Güneydoğu Anadolu'nun Neolitik Çağ totemleri ve ritüel nesnelere. *Amisos*, 3(4), 67-89.
- Bonwell, C. C., & Eison, J. A. (1991). *Active learning: creating excitement in the classroom (j-b ashe higher education report series (AEHE))*. Jossey-Bass.
- Bozok, B., & Okur, A. (2018). Görsel sanatlar ve arkeoloji işbirliği ile gerçekleştirilen kültürel miras eğitiminin öğrencilerin başarı ve tutumlarına etkisi. *The Journal of Limitless Education and Research*, 4(3), 263-282. <https://doi.org/10.29250/sead.619641>.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E.K., Akgün, Ö.A., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (18.Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Benz, M., Deckers, K., Rössner, C., Pustovoytov, K., Riehl, S., Alexandrovskiy, A., ... & Alt, K. W. (2015). Prelude to village life. Environmental data and building traditions of the Epipalaeolithic settlement at Körtik Tepe, Southeastern Turkey. *Paléorient*, 9-30. <https://doi.org/10.3406/paleo.2015.5673>.
- Carter, T., Grant, S., Kartal, M., Coşkun, A., & Özkaya, V. (2013). Networks and neolithisation: sourcing obsidian from Körtik Tepe (SE Anatolia). *Journal of Archaeological Science*, 40(1), 556-569. <https://doi.org/10.1016/j.jas.2012.08.003>.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2018). *Research methods in education* (8th ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315456539>.
- Creswell, J.W. (2007). *Qualitative inquiry & research design: Choosing among five traditions*. California: SAGE.
- Creswell, J. W. (2014). *A concise introduction to mixed methods research*. California: SAGE.
- Creswell, J. W. (2014). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (4th ed.). SAGE.
- Çalğan, G. (2018). *Güneydoğu Anadolu bölgesinde bulunan seramiksiz neolitik döneme ait bir buluntu merkezi Karahan tepesi*. [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Çevik, N. (2022). Hitit uygarlığı kültürel unsurlarının plastik bir dil olarak yeniden yorumlanması. *Turkish Online Journal of Design Art and Communication*, 12(4), 1079-1091. <https://doi.org/10.7456/11204100/012>.
- Delibaş, D. (2016). *Körtik tepe insanların gündelik yaşam: İskelet kas tutunma bölgelerinin analizleriyle hareket biçiminin belirlenmesi*. [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Duff, P.A.(2008). *Case study research in applied linguistics*. Londra: Lawrence Erlbaum Associates.
- Dewey, J. (2005). *Art as experience*. TarcherPerigee.
- Efland, A.D. (2002). *Art and cognition: Integrating the visual arts in the curriculum*. Teachers College Press.
- Erdal, Y. S. (2015). Bone or flesh: Defleshing and post-depositional treatments at Körtik Tepe (Southeastern Anatolia, PPNA Period). *European Journal of Archaeology*, 18(1), 4-32. <https://doi.org/10.1179/1461957114Y.0000000072>.
- Ersoy, A. (2016). *Sanat Kavramlarına Giriş*. Yorum Sanat Yayıncılık.

- Freedman, K. (2003). *Teaching visual culture: Curriculum, aesthetics, and the social life of art*. Teachers College Press.
- Helvacı, İ., & Yılmaz, M. (2020). Görsel sanatlar eğitiminde disiplinler arası yaklaşım: STEAM. *Kastamonu Education Journal*, 28(6), 2203-2213. <https://doi.org/10.24106/kefdergi.797480>.
- Hooper-Greenhill, E. (2007). *Museums and education: purpose, pedagogy, performance (museum meanings)*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203937525>.
- Işıldak, R. S. (2008). Yaratmada ilk adım: İmge ve imgelem. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 2(1), 64-69.
- Karataş, S. ve Özcan, S. (2010). Yaratıcı düşünme etkinliklerinin öğrencilerin yaratıcı düşüncelerine ve proje geliştirmelerine etkisi, *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 225-243.
- Karasar, N. (2018). *Bilimsel araştırma yöntemi* (33. Basım). Ankara: Nobel Yayınları.
- Köklü, N. (1994). Örnek olay çalışması metotları. *Ankara üniversitesi eğitim fakültesi dergisi*. 2782), 771-779. https://doi.org/10.1501/Egifak_0000000372.
- Krippendorff, K. (2018). *Content analysis: An introduction to its methodology* (4th ed.). SAGE. <https://doi.org/10.4135/9781071878781>.
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic inquiry*. SAGE. [https://doi.org/10.1016/0147-1767\(85\)90062-8](https://doi.org/10.1016/0147-1767(85)90062-8)
- Maxwell, J.W.(2007). Designing a qualitative study. L. Bickman ve D.J. Rog (Yay. Haz.) *The SAGE hand book of applied social research methods* (2. Baskı)(pp 214-253). Thousand Oaks: Sage. <https://doi.org/10.4135/9781483348858.n7>.
- Merriam, S. B., & Tisdell, E. J. (2016). *Qualitative research: A guide to design and implementation* (4th ed.). Jossey-Bass.
- Miles, M. B., Huberman, A. M., & Saldaña, J. (2014). *Qualitative data analysis: A methods sourcebook* (3rd ed.). SAGE.
- Özkaya, V., San O. (2002). Körtik tepe arkeolojik kazıları. 23. *Kazı sonuçları toplantıları 2. Cilt*. Ankara, T.C. Kültür bakanlığı yayınları.
- Özkaya, V., San O. (2003). "Körtik Tepe 2001 Kazısı", *Kazı Sonuçları Toplantısı XXIV/II*, TC. Kültür Bakanlığı Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara.
- Özkaya, V., & Çahin, F. S. (2019). Körtik Tepe 2017 kazısı. *Kazı Sonuçları Toplantısı*, 40(3), 575-594.
- Özkaya, V. Coşkun, A., Soyukaya, N. (2013). *Körtik Tepe, Uygarlığın Diyarbakır'daki ilk adımları*. T.C. Diyarbakır Valiliği Kültür Sanat Yayınları: 9.
- Patton, M. Q. (2015). *Qualitative research & evaluation methods* (4th ed.). SAGE.
- Sarıç, K. Ö. (2016). Çağdaş Türk seramik sanatında arkeolojik imgelem. *Sanat Dergisi*, (28), 37-46.
- Schutz, P. A., & Pekrun, R. (Eds.). (2007). *Emotion in education*. Elsevier Academic Press.
- Sırlan, K.(2019). *Körtik tepe 2014-2016 kazılarında ele geçen bir grup sürtme taş alet*. [Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi]. Batman Üniversitesi.

- Şahin, Ç. (2014). Verilerin analizi. Kincal, R.Y. (Ed.) *Bilimsel araştırma yöntemleri* (3. Basım) Ankara: Nobel Yayınları.
- Şahin, F.S. (2017), Biçimsel ve İşlevsel Özellikleriyle Körtik Tepe Kemik Aletleri, *Uluslararası Diyarbakır Sempozyumu, Cilt 1*. Diyarbakır, 1-14.
- Tanrıverdi, S., & Cancan, D. A. (2023). Otizm Spektrum Bozukluğu Alanında Kullanılan Alternatif Tedaviler ve Sanat Terapisi. *Social Sciences Studies Journal (Sssjournal)*, 9(110), 6517-6526. <https://doi.org/10.29228/sss.69115>.
- Topçu, S. (2014). Tarihi ve kültürel bilincin incelenmesi: Harput kalesi örneği. *Education Sciences*, 9(2), 99-119. <https://doi.org/10.12739/NWSA.2014.9.2.1C0609>.
- Woodside. A.G. (2010). Case study research: Theory, methods, pratice. Bingley: Emerald.
- Yıldırım A. ve Şimşek, H.(2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (10. Baskı). Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yılmaz, M. (2014). Görsel sanatlar eğitiminde mizahın yeri ve kaynakları. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, (40).
- Yılmaz, M., & İnceağaç, M. (2017). Görsel sanatlar eğitimi uygulamalarında edebiyat ürünlerinin etkisini belirlemeye yönelik dereceli puanlama anahtarının (rubrik) geliştirilmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(3), 1-16. <https://doi.org/10.17556/erziefd.341456>.
- Yılmaz, M., & Gökdemir, M. A. (2019). Görsel sanatlar dersinde efsanelerin üç boyutlu çalışmalar üzerine etkisi (6. Sınıf örneği). *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 386-400.
- Yıldırım, M. (2021). Örneklem ve örnekleme yöntemleri. Şen, S. ve Yıldırım, İ (Ed.) *Eğitimde araştırma yöntemleri. 2. Baskı*. Nobel yayınları.
- Yin, R.K. (2009). *Case study research: Design and method*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

Etik Metni: Bu makalede dergi yazım kurallarına, yayın ilkelerine, araştırma ve yayın etiği kurallarına, dergi etik kurallarına uyulmuştur. Makale ile ilgili doğabilecek her türlü ihlallerde sorumluluk yazar(lar)a aittir. Makalenin etik kurul izni Dicle Üniversitesi Yayın Etiği Kurulu tarafınca 09/07/2024 tarih 739820 sayılı kararı ile alınmıştır

Yazar(lar)ın Katkı Oranı Beyanı: Yazarın katkı oranı %100'dür.

KATKI ORANI	KATKIDA BULUNAN YAZAR(LAR)
Fikir ve Kavramsal Örgü	Mehmet Ali Gökdemir
Literatür Tarama	Mehmet Ali Gökdemir
Yöntem	Mehmet Ali Gökdemir
Veri Toplama	Mehmet Ali Gökdemir
Verilerin Analizi	Mehmet Ali Gökdemir
Bulgular	Mehmet Ali Gökdemir
Tartışma ve Yorum	Mehmet Ali Gökdemir

Finansal Destek: Bu çalışmanın yazım sürecinde katkı ve/veya destek alınmamıştır.

Bilgilendirilmiş Onam Beyanı: Çalışmaya katılan tüm katılımcılardan bilgilendirilmiş onam formu alınmıştır.

Veri Kullanılabilirlik Beyanı: Makale ile ilgili tüm veriler makalenin içinde yer almaktadır.

Teşekkür: Veri toplama araçlarının geliştirilmesinde görüşlerine başvurduğum Doç.Dr. Serkan Aslan'a, Öğretim Görevlisi Rabiha Arslan Yıldırım'a ve araştırmanın uygulama kısmına gönüllü bir şekilde katılarak sürece önemli katkı sunan çalışma grubundaki kıymetli öğrencilere sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Çıkar Çatışması: Yazarların araştırma ile ilgili diğer kişi, kurum ve kuruluşlarla ve yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.



Bu eser CC BY (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.tr>) ile lisanslanmıştır.

Sorumluluk Reddi/Yayıncı Notu: Tüm yayınlarda yer alan ifade, görüş ve veriler yazar(lar) ve katkıda bulunan(lar)ın görüşleridir. IJOEEC ve/veya editör(ler), içerikte belirtilen herhangi bir fikir, yöntem, talimat veya üründen kaynaklanan kişiler veya mülke yönelik zararlardan ve ihlallerden sorumlu değildir.